Ч. 247 (13.792). Львів, неділя 16. вересня 1934. Poeztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.	
Чвертьрічно	15·00	„
Піврічно	30·00	„
Річно	60·00	„

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долр. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Польща припиняє виконування трактату про охорону меншин.

Сензаційна промова мін. Бека в Женеві.

ЖЕНЕВА, 13. IX. (ПАТ). У загальній дискусії на Зборах Ліги Націй промовляв міністер закордонних справ Бек. Він на вступі сказав, що польський уряд завдяки ініціятиві, ухваленій весною ц. р., приняв на себе відповідальність за дебату на тему міжнародньої охорони меншин. У почутті цієї відповідальности маю честь зясувати становище польського уряду в тій справі. Справа ця, що мусить бути рішуче полагоджена, не є новою справою. Вона постала з хвилиною повстання Ліги Націй. Вже в 1922 р. предложили Зборам Ліги формальне внесення згенералізувати міжнародні гарантії меншинних прав. Тому то ухвалили дві постанови „бажання“, що торкаються трактування меншин державами, яких не зобовязують меншинні трактати. Та від 12 літ ця справа не рушилася з мертвої точки. Польський уряд виявив велику терпеливість, коли так довго ждав, щоби така важна справа рушилася з місця. На засіданні 6-ої комісії XI. Зборів польський уряд звернувся до урядів, щоби згодилися приняти одноцілу та загальну контролю способу, як вони трактують національні, мовні та релігійні меншини. Та цей апель остав без відгомону. Міністер дякує цим державам, які піддержали польську ініціятиву.

Польський уряд натрапив на спротив деяких держав, який, щоправда, виявлявся слабо, та тимбільше завзято. Теперішня система гарантій меншинних прав Лігою Націй це дивоглад, який своє повстання завдячує парадоксальному положенню, в якому деякі держави підписували меншинні зобовязання. Бо деякі зобовязання оформлено як трактати, інші, як заяви, одначе зовсім не схожі зі собою. Дехто може відкликатися до гаського трибуналу, іншим обмежено права контролі лише до інгеренції членів Ради Ліги. Деяким державам накинули меншинні зобовязання, як умовину, конечну для приняття їх до Ліги. Були теж випадки, що кандидуючим державам не ставили таких умовин.

У практиці виявилося, що пристосування теперішньої системи не відповідає зовсім меті й духові трактатів. Меншини не мали ніяких користей з такої охорони. Систему цю використовували як знаряддя злоби у відношенні до заінтересованих держав та як засіб політичного натиску, яким користувалися держави, які хоч незвязані ніякими трактатами про охорону меншин, ставили свої права до виконування контролі над цими державами. Теперішня система охорони меншин суперечить дуже основним принципам Ліги Націй, якими є рівноправність членів Ліги. Таке положення годі довше вдержувати без шкоди для морального авторитету Ліги. Польський уряд домагається від Зборів направити помилки минулого та створити здорові й сильні основи для нової, загальної системи охорони меншин. Коли весною ц. р. польський уряд вписав на денному порядку Зборів внесення в справі генералізації меншинних зобовязань, то бажав дістати відповідь на два запити:

1) Чи держави згодяться на те, що необхідно заключити конвенцію про охорону меншин.

2) Чи згодяться на скликання міжнародньої конференції в цій справі. Коли польський уряд дістане позитивну відповідь, то готов співпрацювати над устійненням тексту загальної конвенції та схильний взяти під увагу положення інших континентів. Колиб передбачувана зрештою опозиція вдаремнила здійснення польського внесення, **почуваюся до обовязку заявити в імені польського уряду, що до хвилини введення в життя загальної та одноцільної системи міжнародньої охорони прав меншин не могтиме від сьогодні співпрацювати з міжнародніми Зборами в ділянці контролі пристосовування Польщею принципів рівного трактування меншин.**

Самособою, що така постанова польського уряду не є в ніякому звязку з відношенням польського уряду до меншин на польській території. Інтереси меншин охороняє конституція та інші польські закони, які ґарантують расовим, мовним і релігійним меншинам повну свободу їх національного розвитку та рівного трактування.

Заява голови УНДО посла д-ра Дмитра Левицького

представникові „Аваса“ у звязку з промовою міністра Бека.

Голову УНДО і УПР п. д-ра Дмитра Левицького спитав польський представник французької агенції про українське становище до виступу мін. Бека. Пос. д-р Дмитро Левицький дав таку відповідь:

„Виступ міністра Бека був для нас такою несподіванкою, що мені досить важко займати у цьому випадку становище не особисте, а обовязуюче повсюди цілу партію.

Крок міністра Бека, який в імені польського уряду по суті виповів меншиневі договори, в першу чергу звернений проти Ліґи Націй. За авторитет Ліґи ми ніколи не боролися і не хочемо боротися, тому, що Ліґа Націй є на ділі зборищем переможних держав, які ніколи не турбувалися національними меншинами, що були покривджені у версайському договорі. Нині, коли стає річю певною, що до Ліґи Націй увійде ще Совітська Росія, яка в найбільш варварський спосіб нищить усі неросійські народи, в першу чергу український, завдача такого удару Лізі Націй може бути для нас деякою сатисфакцією. З цікавістю будемо приглядатися, яке становище займе Ліґа Націй до того одностороннього акту, який підважує найістотнішу засаду повстання Ліґи, і тим самим версайського договору з 28-го червня 1919. року.

Для нас, українців, які по суті не є меншинами, а творимо великий нарід на суцільній своїй території, акт польського уряду ще більше оправдує право виступати проти версайського договору, який у такому високому ступні покривдив український нарід.

У практиці акт польського уряду приносить українському народові ту моральну шкоду що 6 міліонів українців, які живуть у межах Польщі, не можуть звернутися з практичним вислідом навіть за тою моральною сатисфакцією до міжнароднього ареопагу, яким є Ліґа Націй, на випадок якогонебудь покривдження. І український нарід цілком тепер зданий на добру або лиху волю польського уряду.

У Лізі Націй ми мали один-єдиний випадок частинно прихильного полагодження нашої справи, а саме справи т. зв. пацифікації у 1930 р. Понад тим Ліґа Націй ніколи не хотіла поважно займатися справою української меншини. Очевидно, що односторонній акт польського уряду не позбавляє нас права звертатися до Ліґи Націй на випадок нарушення загарантованих нам договорами меншинєвих прав.

Яке становище офіціяльно займе наша партія — покищо не знаю“.

Дарунок для меншин і дискредитація Ліґи Націй.

Львів, 14. вересня 1934.

Міністер Бек склав учора в Женеві заяву, яка перекреслює не лише фактично, але й формально міжнародню охорону нац. меншин. Іншими словами, якщо досі та охорона теж була ілюзорична і проблематична та не давала меншинам справжніх реальних користей, роблячи їх цілком залежними від індивідуального розуміння прав чужонаціональних громадян і цілих колективів у поодиноких державах та від кожного окремого внутрішньо-державного режіму, то тепер відпадає і та остання зверхня поволока, та міжнародньо-правна стебелинка, за яку могли хапатися меншини. Нема чого обманювати себе: досі існували у Лізі Націй такі відносини, дзеркало відносин в Европі, що ані покривджені національні меншини не могли найти у неї опіки, ані постанови Ліґи в окремих меншинєвих справах не були дотичними державами виконувані. Безоглядна суприматія Франції у Лізі і перетворення Ліґи у сліпе знаряддя французької дипльоматії було джерелом маразму Ліґи. На ніякій іншій (хіба ще розброєній) ділянці той маразм не був такий очевидний, як саме у ділянці охорони національних меншин. Одна з провідних ідей, яка лягла в основу Ліґи, так затратилась у французько-ліґовій практиці, толерованій іншими великодержавами, що не лишилося з тої ідеї нічого, понад пустий згук, аж врешті і сам той згук показався декому недокучливим і зайвим. Кожна політика, позбавлена поміркования і такту, має два кінці. Струна, яку Франція перетягала у нехтуванні і гасла самовизначення народів і охорони народів, які наслідком нової політичної географії найшлися у чужонаціональних державах, та струна тріснула, вдаривши нині по пальцях ту саму французьку політику. Вийшов парадокс, що удар, який наніс своєю промовою міністр Бек національним меншинам, вдарив теж Францію, яка досі вживала всіх зусиль, щоби зводити на нівець міжнародню меншинєву охорону.

В той спосіб для нас, українців, великого національного колективу на суцільній території, на якій ми творимо більшість та яка відійшла до польської держави у висліді воєнної програної, — та ще більше для всіх інших справжніх „меншин“, — виступ мін. Бека мав двояке значіння

1) негативне — як позбавлення нас останньої можливости боротьби за наші права бодай у найвужчих межах на міжнародньому форумі і 2) позитивне — як безперечна демонстрація проти Франції і проти французько-совітської комбінації з перепачкуванням Совітів до Ліги без предложення їм до підпису трактату про охорону меншин, і врешті як безперечна дискредитація Ліги, і то саме у моменті, коли вона, через вступ Совітів, перетворювалась в організацію наскрізь супроти українців ворожу.

Заява міністра Бека, що „рішення польського уряду не стоїть у ніякому звязку зі становищем польського уряду до меншин на польській території“ — нас, на жаль, не може заспокоїти ані вдоволити. „Інтересів меншин боронить однаково конституція як і інші польські закони, які гарантують расовим, мовним і релігійним меншинам повну свободу їх національного розвитку і рівного трактування“. Так заявив польський міністр для ослаблення внутрішньо-політичного значіння його виступу, а півофіціяльна „Іскра“ доповнила ту частину заяви ще широким коментарем, в якому мова і про „найдавнішу традицію Річипосполитої“ і „предмет безперервної журби від 1926. року“, — ба навіть у тому коментарі як доказ приязного відношення до національних меншин пригадана нова конституція, яка цілком викидає українців з цілої вищої законодатної палати! Гадаємо, що та частина промови п. Бека найслабша не лише з огляду на нас, безпосередньо інтересованих і тому найкраще зорієнтованих, але й на загальне враження у Женеві: та частина промови міністра напевне те враження ослабила, бо чейже на салі нарад всетаки находились політики, для яких не є ніякою тайною, що зміст заяви польського міністра закордонних справ і зміст дійсного стану, твореного внутрішньою польською політикою, стоїть у яскравій суперечності. Адже вистане порівняти стан посідання галицьких українців у культурній ділянці з часів зперед 20-ти літ із нинішнім, вистане пригадати хочби лише історію укр. університету, знищення цілого українського народнього шкільництва, переведення повної зовнішньої польонізації краю, скасування всіх автономічних уладжень, і т. д. і т. д. Пощо говорити такі речі і викликувати гострі спростування, коли одночасно внутрішня політика влади доходить до того, що всіми засобами підтримує національне ренеґатство та розкладає український національний організм — штучним творенням якоїсь російської меншини на території, на якій ніколи не було і нема ніяких росіян!

Так представляється негативна сторінка заяви п. Бека. Льоґічно виходилоб, що коли дійсно Польщі залежить з престіжевих мотивів на тому, щоби на міжнародньому форумі не розглядали скарг польських чужонаціональних громадян, то повинна би основно змінитися внутрішня національна політика уряду. Колиж та політика тріває незмінно далі, польська сторона примушує нас надалі відкликуватись до закордону — хочби і знаючи згори, що ніякої практичної користи з того не буде. Тоді на перший плян висувається потреба формувати моральну опінію світа, незалежно від скомпромітованої Ліґи і поза Ліґою. **Пересуваючи теж центр боротьби національних меншин виключно на внутрішній терен**, польський уряд мусить рахуватися з насиленням тієї боротьби, яка тратить свій ліґовий „вентиль“.

Зате, що торкається другого моменту справи, демонстрації Польщі проти установи, яка донедавна була найсильнішою базою польської закордонної політики і польської політики меншинової, то той поличник для Ліґи може нас здоровувати. В упадку нинішньої системи Ліґи та в дискредитації того міжнародного ладу, який творить і зберігає Франція, докотившись сьогодні до союзу зі Совітами, — бачимо можливости народин нової системи і нової міждержавної конфіґурації сил, в якій може буде більше зрозуміння для „офіціяльно“ неіснуючих проблем, — і для найважнішої із них — великої східно-европейської української проблеми.

Жалоби з приводу виступу п. Бека український нарід не зодягає. Катаклізму у ньому для себе не бачить. Ставлючись до нього холодно, тверезо і критично, витягне з нього для себе такі висновки, які диктує український національний інтерес. У розрахунку, який нині іде на терені Ліґи Націй, ми безпосередньо не беремо участи, але й не будемо належати до тих, які плакатимуть над її могилою. Зате будемо всіми силами боротися проти спроб — похоронити живі національні організми, і не віримо, щоби та операція комунебудь і колинебудь вдалася.

З української преси.

Правнодержавне становище православія на Лемківщині.

Добрий знавець лемківських відносин, п. Борис Лемківський помістив у найнов. числі „Нової Зорі“ з 13. ц. м. чергову статтю про православія на Лемківщині, займаючись цим разом його правно-державним становищем. З уваги на цікаву тему наводимо статтю майже повною.

На вступі автор пише, що постарається відповісти на питання: 1) Яке правне становище займають, чи пак в якім характері перебувають на Лемківщині православні духовники, себто ті, що намагаються закріпити і дальше поширити схизму)? і 2) Як трактують тих духовників державні чинники та як дивляться на їх становища?

На Лемківщині — каже п. Борис Лемківський — нема під сучасну пору ні одної, державними чинниками признаної, православної парохії. Тимсамим нема там ані одного православного пароха. Є там тільки **шість православних філій**, признаних урядом, **залежних від львівської православної парохії**. Кожною з тих філій завідує окремий сотрудник львівського православного пароха. Такому сотрудникові польська державна влада надала титул „ректора філії православної парохії“. І так він підписується на всіх урядових документах і письмах. Лиш цей „ректор“ має право вести метрикальні книги, урядову переписку зі судовими, адміністраційними і військовими властями та видавати урядові документи. І лиш до такого „ректора“ (а не до інших правосл. духовників на Лемківщині) звертаються державні власти в урядових справах. Ці „ректори“ побирають дотацію з державної каси*).

Крім шістьох православних філій (в Богуші, Радоцині, Мшанній, Чорнім, Тиляві і Дошниці) і шістьох „ректорів“ тих філій є ще на Лемківщині **18 православних душпастирських стаіниць, непризнаних владою.** На чолі кожної

*) Метрикальні книги ведуть православні „ректори“ в польській мові і метрикальні витяги виставляють по польськи, хоч дотичні друки чи блянкети двомовні, а саме **польсько-російські**, і мають таку саму форму, яка була в царській Росії. До чужих країв — коли треба — видають метрикальні витяги у двох мовах: польській і російській. Чому в польській, це для нас зрозуміле. А в російській мабуть тому, щоб заманіфестувати перед світом, що — мовляв — лемки це москалі. (Таку метрику, виставлену одним батюшкою на Лемківщині в польській і російській мові, мав я в руках). Написи на правосл. урядових печатках є лиш польські. („Urząd filji parafji prawosławnej w...“; але бачив я вже печатки і з польсько-російським текстом..

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 16. ВЕРЕСНЯ 1934.

ВАС. МУДРИЙ 2)

З подорожі до Швеції.

НА КОРАБЛІ.

Оглянувши, що було можна перед заходом сонця, я направився до готелю. Його положення набрало для мене чару щойно тепер. Перед ним велика тераса, вся сильно освітлена, перед нею добре утримане велике подвіря, на якому з одної сторони в тіні дерев побудований літній театр, а з другої сторони квітники. Далі подвіря спадало круто до моря. Море робило тоді дуже приємне враження. Воно було спокійне і дихало на сушу своїми таємними чарами.

Коротко оглядав я цю вечірню надморську панораму. Втома загнала мене до моєї кімнати. Сон мене зміг дуже скоро. Коли я збудився, кімната була залита свіжим раннім проміннями сонця. Треба було збиратись і приготовлятись до дальшої дороги. Заки я полагоднав усі справи минуло доволі багато часу. Вкінці я розплатився (10 зол. за одну ніч) і пішов у супроводі пятнацятилітнього хлопчини, що ніс мою валізу, до пристані. День був гарний. Сонце не жалувало гарячих промінів. Було аж за щире в обдаровуванні ними. Витискало десятий піт з людини. А було це перед 11-ою годиною ранку. Коло одинацятої години я опинився перед т. зв. пасажирським морським двірцем. Він великий, обширний і в середині уряджений так, щоби можна було якнайлекше і якнайскоріше перевірювати пасажирів і їхні клунки. У величезній салі на першому поверсі багато стоянок для поліційної служби, для урядовців митного уряду і для корабельних урядовців.

Корабель, яким я мав їхати, вже ждав на пасажирів від вчасного ранку. І тутже у великій салі було кільканацять душ корабельної прислуги, що забирала від прибуваючих пасажирів клунки та переносила їх до корабля. При вході до названої салі треба було перш за все давати документи до перевірки, відтак корабельний білет, а щойно потім передавати клунки корабельній прислузі, яка наліплювала на них корабельні значки та виписувала на них число призначеної вам кабіни.

Після всіх тих формальностей було вже легко пройти до виходу зі салі. Вихід веде на велику бальконову плятформу, яка получена залізним помостом із кораблем. Переходите міст і опинюєтесь на кораблі. Відразу запроваджують вас до вашої кабіни. Але в кабіні ніхто не спиняється довше. Все йде на чердак, оглядає корабель та слідкує за приходом щораз то нових і нових товаришів дороги.

Мені вдалось відкрити між ними моїх земляків д-ра Лициняка і дир. Панькова зі Львова, а пізніше ще п. Льва Туркевича, д-ю сенаторку Кисілевську і проф. д-ра Степана Балея.

Таким чином на кораблі було вже українське товариство. Мені найлекше було комунікуватися з двома першими земляками і тому ми приймали і переживали всі враження з морської плавби переважно в трійку.

А тепер дещо про корабель, на якому довелося мені їхати. Він зветься „Косцюшко“, є власністю Польського Трансатлянтійського Корабельного Т-ва А. С. (лінія Ґдиня-Америка). Містота „Косцюшка“ 12.000 тон. Крім „Косцюшка“ має це Т-во ще кораблі „Пуласкі“ і „Польонія“. Ця остання має 15.000 тон містоти і курсує тепер на лінії Констанца-Дарданелі-Палестина.

„Косцюшко“ побудований у 1915 р. в англійських доках на замовлення великого російського східньо-азійського корабельного т-ва. Перша його назва була „Царіца“. В часі російської революції мав він назву „Естонія“. В 1931 р. купило корабель польське Т-во і прозвало його „Косцюшком“.

На „Косцюшку“ їхало тепер до Швеції 576 пасажирів і 213 осіб залоги. Разом їхало кораблем 789 душ. Товариство, як бачите, не мале, а тому й дуже ріжнородне.

Корабель мав відплисти в 1-ій годині в полудне, але точно не відплив. Пасажирі почали непокоїтись. Усі бажали чимскоріше опинитись на повному морі та зазнавати правдиво морських вражінь. Нетерпеливилися і маси публики, що стояли на березі та відпроваджували корабель. На бальконовій плятформі двірця грала орхестра польської воєнної маринарки. До помосту, що лучив корабель із двірцем, присунули електричний двигун, який мав забрати залізний поміст і розлучити корабель із суходолом. Підготовка до цього акту тривала доволі довго. Вкінці і це сталося.

Затрубіли востаннє сирени і два човни зі сильними моторами (гольовники) почали відтягати на линвах наш корабель від берега. Коли він був на яких сто метрів від морського двірця, затарахкотіли і заграли всі його машини і „Косцюшко“ почав своїм дзюбом немилосердно краяти морські води та посуватись чимраз бистріше вперед.

Всі пасажирі були на чердаку і махали без перерви руками, хустками і капелюхами до тих, що супроводжали корабель останніми поглядами із берега. Вкінці морський двірець

…ської станиці стоїть православний духовник (щось ніби якийсь підсотрудник), формально (а не фактично) залежний від „ректора". Займаючи становища державною владою непризнані, згадані підсотрудники (а є їх 18) не є тим самим урядовими особами, лиш звичайними собі приватними одиницями, чи звичайними громадянами. По державним приписам ті особи не мають права вести метрикальні книги і виставляти урядові документи. Ба, вони не мають навіть права виконувати церковні душпастирські функції, як вінчання, похорони, відправи публичних богослужень і т. п., бо все те належить до „ректорів" філій. Ті підсотрудники не побирають дотацій з державної каси.

Все те для православних лемків і для їх духовників не дуже вигідна справа. Минулими роками вносили деякі з тих підсотрудників (а радше дотичні громади, в котрих ті духовники сидять) просьби до Міністерства Віроісповідань за признання місця їх осідку філією православної парохії і за надання їм титулу „ректора" такої філії**). Коли їх просьби залагоджено відмовно, православні духовники взялися за інший спосіб: намовили своїх вірних, щоб вони всі (при останніх соймових виборах) голосували на бебецьку лісту і спробували в цей спосіб легше наклонити державну владу до отворення філій православної парохії у всіх тих місцевостях на Лемківщині, де мешкають православні духовники. Одначе це — як відомо — не вдалось їм осягнути. — В лемківськім православнім календарі „Слово" за рік 1932 жалуються православні, що хоч всі православні на Лемківщині віддали голоси на бебецьку лісту, то державна влада не признала їм бажаних філій і православні священики — як читаємо у вище згаданім календарі — „в очах влади властиво не є душпастирами в своїх приходах".

Відомий мені один випадок покарання гривною 100 зол., або двома днями арешту, Окружним Судом у Новім Санчі православного духовника А. Волошинського за нелегальні душпастирські функції на Лемківщині. Кару наложено тому, бо згаданий батюшка „відправив у р. 1928 — як читаємо в присуді — публичне, православне богослуження у Фльоринці, себто в громаді, в якій Міністерство Віроісповідань і Освіти не згодилось на отворення філії правосл. парохії". (Гл. „Слово", ч. 41 з 1932).

Також краківський воєвода (гл. „Слово", ч. 13 з 1932) наказав при кінці січня 1932 р. батюшці Д. Костеві забратися з села Снітниці, грибівського повіту, бо там нема правно ерегованої філії православної парохії і тому — як зазначено у згаданім рішенні воєводи — побут у Снітниці православного духовника, який сповняє обовязки пароха, — незаконний.

Коли істнують такі державні приписи, які забороняють православним духовникам сповняти душпастирські функції в тих місцевостях, де нема правно признаної філії православної парохії, то консеквентно беручи, православні духовники до тих приписів повинні примировитись, а державні чинники повинні уважати, щоби згадані духовники зберігали ці приписи. Одначе в дійсности так не є, бо крім двох, вище згаданих випадків у Фльоринці і Снітниці, всі 18 православних сотрудників на Лемківщині зовсім не держиться згаданих приписів. А місцеві державні чинники глядять на це крізь пальці і не витягають з того ніяких консеквенцій. Тут закон істнує лиш на папері, чи радше в теорії, бо його ніхто не зберігає і за нарушення того закону ніхто нікого не потягає до відповідальности.

Бачимо тут на Лемківщині таке, що згадані православні духовники (в числі 18) у селах, де перебувають, виконують всі душпастирські функції, а публичні богослуження відправляють не лиш у своїх селах (в яких — розуміється — нема правно признаних філій правосл. парохії), але також їздять на богослуження і в інші села. Ті підсотрудники ведуть також всі метрикальні книги і виставляють урядові відписи з тих книг, на тих відписах підписуються, опісля висилають інтересовану особу з таким метрикальним відписом до „ректора" філії, який на тім документі прибиває урядову печатку. — Крім того ті підсотрудники вчать релігії у школах і мають на це **письменний дозвіл від шкільних кураторів.**

Як бачимо, на Лемківщині доходить до такого дивогляду, що з одної сторони Міністерство Віроісповідань і Освіти — як згадано вище — не годиться на отворення в багатьох лемківських правосл. селах філії правосл. парохії, а тим самим не признає правосл. духовників, котрі в тих селах мешкають, урядовими особами та не дозволяє їм виконувати в тих селах душпаст. функцій. Зновуж з другої сторони орган, підчинений тому Міністерству — краківська шкільна Кураторія — признає тих самих православних духовників урядовими особами і поручає їм навчання релігії у школах... Чи це не анархія?

Насувається на думку така дилема: Або тих 18 православних духовників на Лемківщині, котрі не є ректорами філій, мають право виконувати всі душпастирські функції в тих селах, де нема правно признаної філії православної парохії, або такого права не мають. Коли таке право мають, то Окружний Суд у Новім Санчі не повинен був покарати батюшки Волошинського за публичне богослуження у Фльоринці і краківське воєвідство не повинно було усувати батюшку Костя зі Снітниці. А коли такого права не мають, то державні чинники повинні покарати всіх тих 18 правосл. духовників за їх нелегальні душпастирські функції та на будуче ті функції заборонити і не визначувати тим підсотрудникам годин на навчання релігії у школах. **Tertium non datur!**

**) Знаю тут на Лемківщині одного православного підсотрудника, котрий в імени громади, в якій мешкає, просив у р. 1931. письменно Міністерство Віроісповідань за признання його місця осідку філією правосл. парохії і тимсамим за титул ректора філії для себе. Одначе Міністерство залагодило його просьбу не лиш відмовно, але навіть виразно заборонило йому виконувати в селі, в якому перебуває, всі душпастирські функції. (Дотичне урядове письмо заборони я бачив на власні очі). Одначе цей батюшка нічого собі не робив і не робить з тої заборони, але дальше виконує в тім селі всі душпастирські функції, а місцеві державні чинники це все очевидно толерують. Читав я давніше у православній пресі („Слово", ч. 13 з 1932), що львівське воєвідство рескриптом з дня 15. 4. 1930 ч. А. С. 1234, 1930 заборонило правосл. духовникові А. Чорнобаєві виконувати душпастирські функції на терені громади Городжів, пов. Рава Руська, тому, що в Городжеві нема правосл. парохії, чи пак філії правосл. парохії, правно визнаної. — Коли батюшка Чорнобай не послухав воєвідства, тоді Староство в Раві Руській покарало його гривною 100 зол., або 10 днями арешту, по думці розпорядку Президента Р. П. з дня 26. III. 1926 р. Д. У. ч. 36. поз. 342. (З того ясно, що один староста поступає так, другий інакше, мабуть залежно від того, яку лектуру консумує).

До Берези Картуської.

В понеділок 10. вересня ц. р. вивезли з Тернополя до табору ізольованих у Березі Картуській на Поліссі інжиніра агрономії **Богдана Філінського,** урядовця філії „Сільського Господаря" в Тернополі. Інж. Філінського арештували в неділю 9. вересня ц. р. безпосередньо після цього, як вернувся з вечерниць „Молодої Громади", котрої він є головою. Тогож дня (9. ц. м.) тернопільська політична поліція перевела ревізію в год. від до пятої рано у старшого 55-літнього громадянина п. **Остапа Сіяка,** урядовця Украйнбанку і голови „Тернопільського Бояна" та керманича філії „Музичного Інституту". Домашня ревізія тревала до 8 год. рано, при чому поліція нічого не заквестіонувала. Та проте після переведеної ревізії арештували п. Сіяка і замкнули в арештах поліційного комісаріяту. Слід зазначити, що п. Сіяк людина дуже зрівноважена і член Повітового Народнього Комітету УНДО та проте має своїх „приятелів". Ріжні люди кинулися інтервеніювати і виказати помилку поліції. Остаточно п. Сіяка по довшому переслуханні на поліції і списанні протоколу звільнили з поліційних арештів і випустили на волю.

Як сказано, інж. Філінського, котрий перед двома роками скінчив львівську політехніку, поліція таки вивезла до табору ізольованих, де вже перебуває від 10. липня ц. р. 4-ох молодих і один старший громадянин (п. Павлишин) з Тернопільщини. З них писав досі за два місяці тільки п. Павлишин до своєї жінки в Тернополі двічі кілька слів на картці з проханням прислати йому білля, одяг і чоботи. Ніяких харчів ізольованим посилати не вільно.

…став недосяжним для ока. Тоді всі з цікавістю почали оглядати обриси довгого півострову Гелю, що майоріли довгий час ліворуч від корабля.

Щойно тоді, коли рушив корабель у дорогу, почали урядувати корабельні адміністраційні та господарські чинники. Перш за все кожний пасажир мусів дістати в інтенданта карточку, на якій була йому визначена їдальня і постійне місце в ній. Крім того тойже інтендант видавав усім видрукований список пасажирів. Справа карток з приділом їдальні та місця в ній була дуже важна, бо без такої карточки можна було не добитись до участи в лянчу, яким за нецілу годину після відпливу почали гостити пасажирів.

На кораблі було три їдальні „А", „Б" і „Ц". Їдальня „А" на капітанському покладі. Вона невеличка, ледви на 36 осіб. У ній крім пасажирів їдять постійно капітан, головний корабельний інжинір, лікар і капелян. Їдальня „Б" велика. Вона міститься на т. зв. проходовому чердаку. Під нею є ще одна їдальня таких самих розмірів, що має назву „Ц". В обох тих їдальнях їли на дві зміни, бо всі пасажири одночасно в них приміститись не могли.

Після лянчу (друге снідання, що рівняється обідові) все, що жило, висипалось на всі чердаки, порозсідалось на лежаках та оглядало море і слідкувало за чайками, що громадою летіли за кораблем та підносили з води все, що туди попадало з корабля та не йшло на дно. Багато пасажирів кидало їм щось і бавилося ними. Погода була прегарна, море спокійне. Всі почували себе добре і самопевно та відважно гляділи в непроглядні зеленкаві води Балтику.

—о—

Більшовики в ролі поліцистів Европи?

Як повідомляють з Льондону, щоденник „Івнінг Нюс", що належить до пресового концерну льорда Ротерміра, виступив дуже гостро проти принняття Совітів до Ліги Націй. Часопис зазначує, що давний президент Мексику Діяз мав звичай ангажувати до своєї поліції найгірших злочинців. На його думку люди, що допустилися всяких можливих злочинів, найкраще зможуть боротися зі злочинами. Приймаючи Совіти, Ліга хоче мабуть боротися з тими, що ломлять европейський мир. Питання тільки, чи Совіти надаються до ролі поліциста. Комунізм, як відомо, підриває основи товариства, до якого його впускають.

Посвячення церкви у Клепарові.

КОМУНІКАТ

Президія Народньої Організації Українців м. Львова запрошує своїх членів з усіх 10-ти дільниць Львова до масової участи в **архиерейськім посвяченні нової церкви св. Апостола Андрея Первозванного**, яке відбудеться в неділю 16. вересня ц. р. в год. 8-ій рано **на Клепарові.**

За Президію Народньої Організації:

Д-р Ст. Біляк, голова. **А. Добрянський**, секр.

Московський наступ на Женеву.

Женева, 10. вересня 1934.

Відкриття XV. сесії асамблеї Союзу Народів назовні властиво нічим не ріжнилося від цієї події в минулих роках, але тим більша ріжниця помічається в політичних відносинах членів Союзу Народів. Ціле заінтересування сучасною сесією купчиться в питанні чи буде і в який спосіб буде принятий московський уряд до Союзу Народів. Цікавляться цією подією тут як сальоновим скандалом, якого кожний властиво соромиться, хоч і бере в нім участь. Тому настрій тут назагал досить пригнічений, ніяковість панує навіть між найбільшими прихильниками приступлення большевиків до Союзу Народів.

Саме приняття вважається властиво забезпеченим, ведеться переговори головно про те, яким чином впровадити большевиків до Женеви, поминувши всі вимоги приняття, яким вони ні трохи не відповідають, та не давши можности противникам Совітів у Женеві піднести оправдані заміти і протести. Питання про форми приняття мало бути розвязане ще в суботу, але через деякі перешкоди його довелося відсунути на сьогодні чи завтра. Перешкоди ці нібито походять з польського боку і усунути їх має Літвінов, телефонуючи з Марієнбаду до Варшави. Великої чести це московському урядові не робить, як слушно зазначує „Матен", але большевики годяться згори на всі формальні умовини, щоби за всяку ціну і чимскоріше дістатися до Союзу Народів.

Дивним і незвичайно шляхотним виїмком є в цій справі Швайцарія, що гостро виступає проти допущення Москви до Союзу Народів, і готується голосувати проти того, навіть колиб довелося лишитися самій. З цього приводу пише паризька „Ліберте", що Швайцарія ратує честь Союзу Народів. Але чомуж інші держави завдають ганьбу Женеві, пускаючи до неї представників Москви? Дати на це вичерпуючу відповідь тепер неможливо, тим більше, що кожна з великих держав має для цього інші причини.

Якими засобами переводиться приняття большевиків до Женеви, видно хоч би з того, що у совітофільській пресі Франції загрожувалося Швайцарії навіть перенесенням Союзу Народів до Відня, коли вона голосуватиме проти цього приняття чи виступить на знак протесту зі Союзу Народів. Можна думати, що з французького боку було зроблено все, щоби спонукати більшість членів Союзу Народів голосувати за приняттям большевиків до Женеви. Французи уживали обіцянок на позички, територіяльні уступки в кольоніях, а навіть і грозили збройною силою.

Причини, що спонукують французький уряд за всяку ціну впровадити большевиків до Женеви, назагал досить відомі. У Франції є досить впливові політичні кола, що намагаються оточити, підбити Німеччину, відтяти їй можність господарського розвитку в єдино можливім східнім напрямку, поставити її між вибором задушитися економічно у власних межах чи хопитися за зброю. Ця програма цілком відповідає намірам Москви, яка сподівається цим шляхом допровадити Німеччину до большевизму.

Програма сучасного французького уряду запанувати на европейськім континенті при допомозі Москви зовсім не є програмою французької нації. Поважна, коли не переважна частина громадянства Франції, розуміє дуже добре большевицьку небезпеку для держави. Такі поважні французькі денники як „Матен", „Журналь де Деба", „Ліберте" і багато інших виступають рішучо проти приступлення Москви до Союзу Народів. Але протимосковські політичні кола Франції значно ослаблює та обставина, що поважна частина їх є разом з тим і протинімецькими. В Европі тепер треба вибирати між Москвою і Берліном, третього шляху нема.

Оскільки панове Барту, Еріо та інші з їх табору є переконаними прихильниками союзу з Москвою, і оскільки вони є знаряддями комуністично-соціялістично-масонського фронту у Франції, посуджувати не легко. Боротьбаж правих партій Франції проти цього фронту покищо багато виглядів на успіх не має, бо і праві партії тепер не зважуються виступити отверто за скасуванням демократичного ладу та заведенням диктатури, а інших засобів боронитися проти московської демагогії та провокації властиво нема, як це показали приклади Італії, Німеччини та деяких малих держав.

Невдячне завдання виступити першим адвокатом Москви у Женеві мусів перебрати на себе міністер Бенеш у титулі президента Ради, який у цій справі заявив: „Я констатую, що багато держав роблять заходи в напрямі приступлення Совітського Союзу до нашого Союзу, держави без співробітництва якої відносини в Европі і цілім світі не будуть нормальними. Я знаю, що деякі кола мають сумніви відносно цього і гадають, що це не скріпить Союзу Народів. Шануючи цю думку я тримаюся цілком противного погляду". У дальшому міністер Бенеш обстоював пакти взаємного підтримання на сході Европи, вважаючи їх основою миру.

Отже міністер Бенеш зазначив досить виразно політичну програму прихильників Москви в Женеві. Чи дасться її перевести так легко, питання інше. Можна сподіватися, що деякі з тих держав, які голосуватимуть проти неї, щоби помститися за примус до що найменше не дуже-то почесного голосування. Програму поборення Москви в Союзі Народів досить виразно зазначено у статттях „Журналь де Женев". А поважною складовою частиною цієї програми буде висвітлення дійсних відносин між Москвою та поневоленими нею націями.

М. Даньків.

Як виглядає модерна війна.

„Драма, повна жаху і пристрастей" — так означав війну відомий военний учений XIX. століття ген. Жоміні. Слова ці були написані яких 100 років тому, коли в арсеналі боєвих засобів не були ще відомі такі речі як масові всенародні армії, далекосяглі „Берти", военно-хемічні засоби, „стратегія виснаження" маршала Фоша і багато іншого, з чим довелося на досвіді ознайомитися нашій генерації. Отже можна сказати, що композиція драми нині значно поширилася і щодо змісту і щодо глибини.

Переломом у цьому відношенні була світова війна 1914-18 рр., така широка й глибока своїми наслідками, що за нею щораз більше закріплюється назва „велика війна".

Все збаламутивши і все зруйнувавши, розхитавши до кореня світову економіку, змінивши грунтовно мапу Европи, пронеслася вона над світом наче коні Апокаліпси і дипльомати та політики мали гарячі надії, що ця війна буде останньою, що людськість тепер позбавиться назавжди цього страшного бича. Заклали Лігу Націй, у безупинній боротьбі за мир виробили і підписали низку гуманних міжнародніх пактів, навіть скликали в лютому 1932 р. конференцію для розброєння.

Але тепер уже можна бачити, що всім цим заходам далеко до успіху. Дипльоматичні пертрактації і всі заходи щодо обезброєння народів це не більше, як гра, за якою ховаються нові зброєння і нові війни. Найкращий доказ цьому — газетні відомости про **збільшення зброєнь** у всіх головних державах. У Франції на зброєння асигнували три міліярди франків поза буджетом. В Англії будують 500 нових военних літаків. Америка будує 28 нових военних кораблів. Радянці збільшили свою піхоту на 7 нових дивізій, сформували багато частин мото-механізованого війська, надзвичайно збільшили военне летунство. Японія збільшує у великих розмірах цілу свою военну техніку і т. ін.

Все це вказує, що війна, як засіб політики, ще надовго збережеться у прикрій долі нашої планети. Ще мабуть досить довго всякий дипльомат, коли він буде почувати поза своєю спиною силу гармат, танків, дреднавтів і войовничо настроєних людських мас, буде грати зі своїм противником тими жахливими словами, які колись сказав Помпей мамертинцям: „Не покликуйтеся на право в розмові з нами, бо ми підперезані мечем".

Цікаво буде глянути, як саме виглядає перспектива модерної війни.

Найхарактеристичнішою ознакою майбутньої війни буде перевага у ній господарських чинників, що вже досить яскраво виявилося підчас війни 1914-18 рр. Війна без сумніву охопить абсолютно всі галузі господарського і промислового життя держави. Вона піде в запілля краю, в міста, села, фабрики, хати: боротися буде ціла маса населення держави. Величезний зріст числа вояків і засобів боротьби, повна залежність їх від запілля, обернуть цілу державу в одну велику фабрику зброї, в єдиний арсенал техніки, в один величезний склад харчу. Ця перевага підчас боротьби економічних чинників саме і викликала у 1914-18 рр. так звану „стратегію виснаження". Міцніша в господарському відношенні сторона має інтерес затягнути війну на віддаль з метою систематично виснажити всі життєві засоби ворога. В той саме спосіб Німеччина, міцніша в чисто военному відношенні, впала перед Антантою на коліна.

Такі засоби, розуміється, доведуть до голоду, лиха і страждань цілу масу населення воюючої держави. Війна таким робом стає особливо аморальною з загально-людського погляду. Вона буде губити дітей, жінок і старців не менше як вояків. Вона обертається у засіб катування, у затяжну і масову боротьбу народів за своє життя. При цьому старі аристократи війни, такі як хоробрість, мужність, порив, спритність, навіть военний талант — заступлять нові владики, як терпіння, міцність нервів (за Гінденбургом), господарський підрахунок, міжнародне пристосовання, пропаганда.

Другою характеристичною ознакою війни майбутнього буде величезне поширення її терену, що буде залежати від уживання нових засобів боротьби далекого засягу, передусім летунства, далекострільних гармат і мото-механізованої зброї. З першого-же дня військових чинів боєві повітряні сили обох сторін появляться у глибокому запіллі ворожої держави. Вони будуть старатися зруйнувати її промислові і політичні осередки, звірці, вузлові шляхи, пристані і т. ін. Від цих нападів мешканці міст і сел будуть страждати може не менше, ніж вояки на фронті або робітники военних підприємств. Набої далекосяглих гармат, бомби літаків і отруйні гази не будуть робити ріжниці між озброєними і неозброєними жертвами. Отже війна майбутнього значно більше, як війна старих часів, стане боротьбою цілого народу і цілої держави. З господарського і з чисто военного погляду вона приведе до того, що центр ваги боротьби перенесеться з фронту на запілля.

Разом з тим, завдяки масовому уживанню летунства, вразливість кожної держави взагалі значно збільшиться. Ріжні природні перешкоди, які раніше досить добре захищали край від ворожого наїзду, — як великі ріки, гірські хребти, пустелі й моря — майже зов-

сім утрачають своє значіння. Вони вже більше не можуть зупинити ворожий напад. Навпаки, море або пустеля сприяють непомітному наближенню ворожих повітряних сил, як і їх відходу після нападу.

„З того часу, як німецькі бомбометні літаки" — пише ген. Шварте — „знайшли собі шлях до Льондону через канал, Англія нібито вже перестала бути островом... Почуваємо, що її величезна фльота, горда опора її світової влади, вже мабуть нездатна захистити серце світової держави".

Сила і дійсність засобів, які вживає летунство, останніми часами значно збільшилися. Сучасний бомбометний літак може нести на собі бомби аж до 2-х тон вагою. Досконалість бомбометання дуже велика. Істнують спеціяльні „штурмові" літаки, що влучають у ціль скорострільним вогнем. Такий літак несе на собі до 30 скорострілів, якими може кермувати одна людина. Він може дати на 1 хвилину 15.000 стрілів. Та особливо небезпечні літаки, які мають хемічну зброю. Вживають вони або хемічні бомби, або розпорошування хемічних речовин, виливаючи їх з спеціяльних резервуарів.

Щоб уявити собі, яку небезпеку скриває в собі воєнна хемія в звязку з летунством, можна навести підрахунки деяких фахівців у цій галузі воєнної штуки. Так, французький фізик проф. Лянжевен рахує, що досить буде 100 літаків, з яких кожен несе тону хемічних отруйних речовин, для того, щоб в тиху погоду за одну годину вкрити цілий Париж газовою хмарою 20 метрів завгрубшки, що було б рівнозначним знищенню цілого населення Парижа. Англійський фаховець від газової війни льорд Гальсбері висловлюється, що для строєння цілого населення Льондону було б досить, щоб ворожі літаки розпорошили над британською столицею 40 тон „дифеніл-ціянарсеналу".

Сам по собі розвиток воєнної хемії останніми часами дійшов до далеких меж. Знаємо вже більше як 50 хемічних отруйних речовин. Багато винаходів у цій галузі, мабуть, тримають у таємниці. Найнебезпечнішим із відомих хемічних речовин є іперит або гірчичний газ (хемічна назва діхльор-етілен-сульфід) і левізіт (хемічна назва хльоро-вініль-діхльор-арсен). Іперит вживали вже підчас світової війни і тоді він дістав назву „короля газів". Іперит одночасно вражає дихальні органи людини і його шкіру (міхурі). Отже захиститися від іпериту лише газовою маскою неможливо; треба захищати ціле тіло спеціяльним протиіперитовим одягом. Велика боєва сила іпериту полягає у тому, що він, випущений у повітря, зберігає свою отруйну силу досить довгий час (літом 2—3 дні, зимою до 10 днів). Великою небезпекою іпериту є спізненість його акції: людина відчуває отруєння аж за кілька годин. Ще страшнішою отруйною речовиною є левізит, винайдений в Америці після війни. Він має силу подібну до іпериту, але отруйна сила його ще більша. Про його якости ходять цілі легенди. Кажуть, що отроєний левізитом грунт лишається непридним 7 років.

Можна собі уявити, якою небезпекою загрожує населенню великих міст розпорошення ворожими літаками таких отруйних речовин як іперит або левізіт.

З інших засобів модерної зброї велику небезпеку для мирного населення мають далекострільні гармати. Така гармата вперше вжита німцями підчас наступу 1918 р. у Франції. Як відомо, німці тоді бомбардували Париж з віддалі 110 км. Ідея стріляння на таку віддаль полягає на тому, що гарматень, випущений з дуже великою скорістю (1600 метрів у секунду), більшу частину свого шляху пролітає високо над землею, в тих шарах атмосфери, де вона дуже рідка. Через те гарматень майже не має опору повітря. Напр., на висоті 20 км. над землею густота повітря рівна лише 5 проц. його густоти над поверхнею землі. Отже практично цей шар атмосфери можна рахувати безповітровим простором.

При стрілянні до Парижа гарматень німецької далекосяглої гармати підносився на висоту 45 км. над землею. Він летів до цілі 3 хвилини. Така гармата з приладами важила 144 тони, вона могла зробити всього лише яких 50 стрілів, після чого її цівка так вигоріла, що на подальше треба було ставити нову гармату. Націлення гармати робили геодезійними вимірами і підрахунками. Розуміється, досконалий націл взагалі не є можливий, отже падання набою є почекуди випадкове. Це, саме особлива небезпека для мирного населення.

Всі згадані засоби модерної боєвої техніки ще не є останнім словом у цій галузі. Військова література ріжних держав каже про можливість уживання підчас війни ще грізніших і доцільніших засобів. Відомий французький воєнний хемік Лефебюр пригадує, напр., що на війні ще зовсім не вживали електричної зброї. Вигода її вживання полягає у тому, що вона здатна „таксамо шкодити людському організмові, як і вибухові речовини, але з багато меншою стратою енергії". Спроби винайти ріжні електричні „проміння смерти" вже нераз робили у деяких державах. Імовірно, що такий винахід зроблять колись на радість молоха війни.

Можна бачити, що перспективи майбутньої війни у всіх відношеннях невтішні. Навіть цей короткий огляд стану сучасної техніки нищення викликає почуття гіркого песимізму, підриває стару віру в удосконалення людства на шляху її наукових і культурних досягнень приневолює думати про можливий упадок европейської культури, подібний до упадку старих, давно пережитих культур.

Підполк. В. Колоссовський.

Грізна страйкова ситуація в Америці.

НЮ ЙОРК. В місцевості Вунсакет на Род Айленд між поліцією і 10.000-ою юрбою страйкарів, що хотіли грабити склепи, прийшло до кривавої сутички. Поліція вжила пальної зброї, наслідком чого один страйкар згинув, а пятьох тяжко ранено. Всеж таки постава юрби була щораз грізніша і місцева поліція була за слаба, щоби опанувати ситуацію. Зажадано війська, яке зліквідувало заворушення.

НЮ ЙОРК, 13. 9. ПАТ. Тому що страйк у волоконному промислі загострюється, през. Рузвельт переслав до Вашингтону поручення, щоби федеральні війська були готові і щоби на домагання губернатора Род Айленд їх туди вислати.

ВАШИНГТОН, 13. 9. ПАТ. Одна прядільня в стейті Масачузетс зробила умову з робітничим синдикатом, приймаючи всі домагання робітників, т. зн. 5-денний і 30-годинний тиждень праці та підвишку зарібків. Предсідник страйкового комітету Горман заявив, що страйк тревав би і цілий місяць, якби цього вимагало осягнення перемоги.

Повчаюча історія.

Як львівське передмістя Клепарів збудувало в себе церкву.

II.

Коли вже була своя церква і своя читальняна домівка, народня праця на Клепарові поплила широким руслом. При читальні і поруч неї основуються інші українські товариства: гімнастичне т-во „Сокіл" (1909), господарсько-кредитова спілка „Йордан" (1911), кружок „Рідної Школи" (1912), що від 1921. р. веде нар. школу, „Союз Українок (1923), захоронка (тепер світлиця „Р. Ш." — 1921), споживча спілка „Згода" (1931), Дільницева Нар. Організація й ін. Всі вони розвивають свою працю по нинішній день.

В 1911. р. комітет будови церкви збудував муровану дзвіницю. Будову виконав будівничий бл. п. Стахій Маринець. Церква закупила 3 дзвони: Андрея, Маркіяна і Богдана. Дзвони ті в 1917 р. зареквірували на воєнний матеріял австрійські власти за відшкодуванням 664 к. зложеними в „Руській Щадниці" у Перемишлі на книжечку ч. 14449. Та через воєнні події того відшкодування не зреалізовано.

Від оснування комітету будови церкви незвичайно діяльним його головою та ревним душпастирем при клепарівській церковці був о. Іларіон Паньківський, який кожну вільну від занять у Духовній Семинарії хвилину присвячував ширій службі для добра клепарівської громади, доки воєнні події в 1914 р. не приневолили його покинути Львів, а з ним і клепарівську церковцю.

Воєнні події в 1914—1920 рр. перервали інтенсивну працю комітету будови церкви. Читальняна домівка була занята по черзі російськими, австрійськими та польськими військами.

В тих роках богослуження у клепарівській церковці відправляли упрошені зі Львова священики м. ін. пок. о. Іван Рудович, о. д-р Ерміі та о. Фацієвич. А в 1918 р., коли над Львовом луналі зриви гарматніх стрілен і кулеметні „серії" стрілів зі зловіщим свистом обшарпували гілля в тополевій алеї клепарівської вулиці та стукали по дахах і стінах клепарівських хат, до клепарівської церкви приходив служити Службу Богові Преосв. Кир Іван Бучко, тодішній ректор Інституту св. Йосафата у Львові. Приходив у хвилинах воєнної грози й розвіяних великих надія, щоби кормити душі клепарівських старців жінодтва й дітвори, розвіяти зневіру, кріпити серця словом Божим. В тому памятному часі церковця була завсіди виповнена вщерть. Горнулись люди до неї, немов до матері, шукаючи в ній ратунку, помочи, потіхи.

В 1919. р. полягли клепарівські громадяни: Ставровецький, студент техніки і Яремкевич, хорунжий У. С. С. Згаданий вище, дуже діяльний член першого комітету будови церкви Клим Жмур, урядовець „Дністра", помер у завсідні божевільних на Кульпаркові з причини перебивань у пивницях касарень на Личакові. Віддав Богові душу при копанні окопів слабосилий старець Паньків, батько пятеро дітей. Діяльний комітетовий Іван Лабінський, судовий функціонар, помер у вязниці в Тернополі, увязнений в часі повороту зпоза Збруча.

Щойно в листопаді 1920 р., по звільненні читальняної домівки від військової залоги, почалась дальша праця. До комітету будови церкви увійшли: о. Кіт, пп. Володимир Маєр, бл. п. Мик. Ломага, Ів. Вертипорох, Ів. Олійник, Кость Личківський, бл. п. Іван Породко, Антонина Кригова, Марія Курилова, бл. п. Болеслав Кушніренко, Катерина Ящишинова, Осип Вертипорох. В 1922. р. місце о. Кота заняв о. Зиновій Кульмович, а до комітету увійшли ще пп.: Володимир Гриневецький, бл. п. Михайло Процак, Антін Коцап, Анна Мазурова, бл. п. Михайло Кобрин, Яремкевич, Стеф. Матіящук, Іван Войтків, бл. п. Ілля Цюприк, Йос. Тлустий, Андрій Мандзюк, Петро Кульчицький, Михайло Прима, Осип Струк, Максим Свистун.

Дня 26. 3. 1922. р. згаданий комітет рішив розпочати будову мурованої церкви, бо дотеперішня була рішуче за мала. Загальними зборами ширшого комітету будови церкви в дні 25. 2. 1923. р., як і кількома дальшими сходинами, проводив Преосв. Бучко, якому справа клепарівської церкви завсіди лежала на серці, участь його у згаданих зборах рушила справу будови з місця. Рішено повести енергійну збіркову акцію і заагітувати, щоб усі громадяни Клепарова закупили по 1 тисячі цегли та негайно приступити до будови.

Рік 1923. замітний тим, що всі інтелігенти, діячі в усіх клепарівських установах, сконсолідувалися для плянової дальшої праці. В березні 1923. р. закуплено за ціну 2,560.000 марок п. камінь на фундаменти церкви.

В липні 1924. р. розпочалось копання ровів під фундаменти церкви. Роботу цю довершило громадянство Клепарова власними силами, заощаджуючи в цей спосіб около 1.500 зол., які прийшлосяб заплатити найманим робітникам. Великі заслуги при цьому ділі положив п. Кость Личківський, студент університету, тодішній дуже діяльний секретар комітету, який церковну площу обсадив липками й акаціями, що сьогодні становлять правдиву прикрасу клепарівської церкви.

Дня 2. листопада 1924. р. по польовій Службі Божій довершив посвячення угольного каменя нової церкви бл. п. о. офіціял Андрій Білецький. Проповідь у часі того свята виголосив о. прелат Й. Куницький. Співав міш. хор „Львівського Бояна". В угольним камені поміщено грамоту, на якій списав історію клепарівської церкви

івської громади, її установ та її церкви п. Кость Личківський. Будову фундаментів скінчено й заасфальтовано їх, для збереження від вогкости, в грудні 1924 р.

Від 1923. до лютого 1926. р. доходячим душпастирем при клепарівській церкві був старенький ювилят о. Олекса Наливайко, котрий, не зважаючи на поважний вік, кожної неділі і свята відправляв у Клепарові Службу Божу, приходячи зі Замарстинова, де мае свою реальність. З днем 1. березня Митрополичий Ординаріят іменував о. Володимира Яценкова сотрудником парохії св. Пятниць, з обовязком постійного виконування душпастирських чинностей у Клепарові. З того часу працює там о. Яценків по нинішній день.

Дня 7. III. 1926. на загальних зборах комітету будови церкви у Клепарові головою комітету вибрано о. В. Яценкова. До комітету будови церкви тоді війшли: пп.: бл. п. Мик. Ломага, Василь Юрас, бл. п. Захарій Маринець, Михайло Ткачик, Павло Хемич, Болеслав Кушніренко, Василишин, Володимир Гриневецький, Максим Свистун, Кость Личківський, Осип Струк, Йосиф Таустий, Іван Войтків, Стефан Яцишин, Стефан Гоцій, Петро Кульчицький, Еміліян Кінаш, Володимир Полянський, бл. п. Михайло Процак і Стефан Матіящук. Нововибраний комітет, таксамо щиро, як і попередні, взявся до діла. За час 1921—1931 рр. здвигнено мури церкви, збудовано на ній дах і головну копулу покрито бляхою.

Мури церкви збудував Л. Дзедзінський. Тесельські роботи довершив у 1931. р. Стефан Петрів з Трускавця. Залізні хрести і вікна виконав М. Стефанівський, золочені кулі під хрести П. Ґелемей зі Львова. Бляхою покрив церкву брат Гавриїл Кондратович Чина Св. Теодора Студита з Унева. (Електричну інсталяцію завів у 1934 р. І. Левицький, роботу великого паука виконав п. С. Фединський зі Львова).

Пляни церкви виготовив інж. Тимошенко з Великої України, надзір над їх виконанням вів інж. Евген Нагірний зі Львова.

Посячення хрестів і дзвона „Володимира" довершив Преосв. Іван Бучко, що по посвяченні виголосив пориваючу проповідь. Участь у тім святі взяли визначні представники львівського громадянства, представники української преси та все громадянство Клепарова, складаючи при цій нагоді щедрі жертви на дальшу будову церкви.

В 1932. р. скінчено покривати дах церкви бляхою. В 1934. р. виправлено нутро церкви і копулу зізовні, вмуровано залізні вікна, вставлено двері. Фронтові двері церкви фундувало двох клепарівських громадян: п. Роман Мисак і п. Іван Войтків. З залишених з будови дошок положено в цілій церкві й на хорах підлогу. При кладенні підлоги працювали клепарівці безплатно.

Великий престіл фундували пп. Андрій і Каролина Мандзюки. Великий паук фундували пп. Ілля і Катерина Ковалики. Малі пауки фундували п. Матрона Коханьчук і п. Юрій Пастерзак. Дві гарно вишивані хоругви до нової церкви фундувала п. Ева Яворська ліхтарі на великий престіл п. Василь і Анна Юраси. Два образи на бічні престоли фундував п. Семен Хандеріс

Велику жертвенність на свою церкву виявляли всі громадяни Клепарова, жертвуючи з нагоди збірок, коляди, вистав, концертів та інших на цю ціль уряджуваних імпрез щедрі датки. Заслуговує на згадку в цьому місці м. iв. п. Антін Коцан, який в останніх роках будови церкви жертвував на неї понад тисячу золотих. Постійними щомісячними добровільними датками у висоті від 5 зол. до 50 грошів причинялось до будови ок. сто громадян.

Імена всіх жертводавців записані в „Золотій Пропамятній Книзі" клепарівської церкви і в касових книгах комітету будови церкви.

В ряді визначних добродіїв клепарівської церкви слід згадати Ігуменат Чина Св. Василія Великого в Лаврові, який в найтяжчий для комітету будови час, коли скінчені мури церкви вже два роки стояли на дощі й снігу, скредитував на її копули й дах 5 ваґонів добірного деревляного матеріялу. А скредитував його на таких умовинах, на яких добрий батько кредитує дітям.

На будову нової церкви зужито 160 тисяч цегли, 37 тон вапна, 754 метри кв. каміння, 320 метрів піску, 130 бочок цементу, 7 ваґонів деревляного матеріялу, 2 ваґони шутру, 5 тон заліза і багато іншого матеріялу.

Вся будова, до сьогоднішнього її стану, коштувала понад 140 тисяч золотих. Страт через девалюацію церква не понесла ніяких, бо всю зібрану кожночасно готівку зужиувано зараз на купно будівельного матеріялу та сплату зобовязань.

З початком травня 1934. р. розібрано стару, деревляну церковцю і перевезено її на Замарстинів, де вона, дещо побільшена, обслуговуватиме потреби тамошніх вірних, що мучаться в каплиці, приміщеній у читальняній домівці. Ввесь час будови нової церкви стояла стара церковця вся внутрі мурів, доки не почалось їх виправлювання.

Дня 30. квітня 1934. р. відправилася остання в старій церкві Служба Божа за душу бл. п. інж. Івана Левинського, її фундатора. Дня 5. травня ц. р. відправилась перша Сл. Божа на поблагословленім тимчасовім престолі нової церкви в намірении Митрополита Кир Андрея, великого добродія клепарівської церкви.

Дня 27. липня 1934. Митрополичий Ординаріят ерекційною грамотою ч. 8811/Р. П. виділив греко-католицьку громаду Клепарова зі звязи з парохією св. Пятниць у Львові та утворив із неї самостійну парохію другого ряду, з власними метрикальними книгами й парохіяльною печаткою. Грамотою з тоїж дати й під тим самим числом дотеперішній сотрудник св. Пятниць о. Володимир Яценків іменований завідателем парохії у Клепарові.

Посвячення новоздвигненої церкви у Клепарові, як наші читачі вже знають, відбудеться в неділю (16. IX.). Чину посвячення довершить Преосв. д-р Іван Бучко. Тої самої неділі вечором розпічнеться в тій церкві 12-денна місія під проводом оо. Редемптористів.

При кінці замітимо ще, що при клепарівській церкві працюють: нестатутове жіноче брацтво св. Ап. Андрея Первозванного (від 1913. р.) „Брацтво доброї смерти" (від 1927. р.) та „Апостольство Молитви" (осн. в 1934. р.). „Брацтво доброї смерти (105 чл.) причинилось поважною позичкою зі своїх фондів до будови церкви.

*

Отсю коротку, але цікаву й повчаючу історію важких заходів і змагань клепарівських українців для збудування рідної церкви, що тягнулися поверх чверть століття, подаємо к увагу й до наслідування всім українцям, де вони не жилиб. Особливож повинні її уважно прочитати й добре передумати українці тих львівських передмість, що не мають своєї церкви (Янівка, Сигнівка, Стрийське, смуга Львова в околиці вулиць Кохановського-Зеленої, околиця за Личаківським парком і т. д.). Наука з тої історії така: Не оглядатись на нікого, не ждати на нічию ласку, а братись енергійно самим до праці! Бо тільки власною працею і жертвенністю зможемо побудувати рідні установи духовні і світські. Цим доложимо також свою цеголку до будови храму Кращого Завтра цілого українського народу.

Страхіття посухи в Америці.

НЮ ЙОРК, 23-го серпня. (Вл. кор.) Т. Р. Портер, кореспондент газети „Сан", присилає сьогодні опис знищення піль у стейті Небраска наслідком посухи. Кожного року давав цей стейт 200 мільйонів бушлів кукурудзи. Цього літа Портер обїхав поля на просторі 500 миль і не знайшов ні одного качана кукурудзи. Все вигоріло від сонця. В північнозахідному куті цього стейту було кілька бушлів качанів на билах кукурудзи, але попереднього дня, заки кореспондент туди приїхав, упав град і витовк усе до тла. Дехто надіється ще, що якби впав дощ, то ще можнаб оживити деякі околиці. Але рільничий університет є того погляду, що ніякий дощ уже не поможе.

Ріка Платті не має води на просторі 200 миль. Вона в нормальних часах пливе шириною від чверть до третини милі. Навіть як деколи бувала спека, то творилися з ріки стави та великі калужі, а цього року води зовсім нема. Лише при вливі ріки Платті до Мизурі вона має трохи води тому, що до неї вливається ріка Порт Лур Ривер, яка має найпостійніший стан води в цілій Америці. Щоб ратувати худобу від цілковитого винищення, уряд закуповує коло 6.000 штук худоби денно і везе їх на заріз. Воду до пиття привозять залізницею кожного дня з найближчих стейтів, але це не вистачає на втримання худоби при житті. Ще гірше докучає людям, населенню брак паші для худоби та харчів для людей. Тому багато худоби вивозять до південних стейтів, а за нею йдуть і люди.

Марнування прилюдного гроша.

НЮ ЙОРК, 23-го серпня. (Вл. кор.). Перед півроком ухвалила леґіслятива стейту Ню Йорк створити комісію для зміни конституції (чартеру) міста Ню Йорку. Комісію покликали до життя і вона витратила понад 13.000 дол. на платні своїх членів. Тому, що в лоні комісії повстала незгода і меншина не погодилась на проєкти більшости, комісію розвязали і леґіслятива зложила проєкт нової комісії для тої самої цілі. Попередній комісії дозволили зужити на переведення до кінця своєї праці 50.000 дол. Тому, що комісія показалась неділвою, теперішній комісії визначили лиш 25.000 дол. Гроші дає каса міста Ню Йорку.

Міжнародній летунський турнір.

УЧАСНИКИ ЧАЛЕНДЖУ У ЛЬВОВІ.

Дня 14. ц. м. приїхали учасники чаленджу, як було заповіджено, на скнилівське летовище у Львові Перші два летуни, що прибули в год. 9.16 та 9.24 були Ґедґовд (поляк) і Дудзінський (поляк). Вслід за ними прилетіли чотири німці, а дальше чехи, поляки та італійці.

При тій нагоді слід зазначити, що черга в прилетах не грає тут найменшої ролі, бо чалендж складається з трьох фаз, а саме: 1) ствердження технічної вартости апаратів (що вже відбулося у Варшаві), 2) окружного лету, якого траса переходила саме через Львів, при точно визначеному часі та швидкости, а накінець щойно 3) змагу швидкости, що відбудеться 16. ц. м. у Варшаві. Переможцем виходить той, хто у всіх фазах осягне найбільше число пунктів.

ДАЛЬШІ ШАНСИ.

Зацікавлення чаленджом у Львові було величезне. Так як справа стоїть дотепер, то польські та німецькі змагуни сильно суперничать. Чоловими летунами безперечно є німці Зайдеман та Остеркамп. Але й поляк Баян є їм постійно на пятах. Як виходить з розмови нашого співробітника з німецькими летунами на летовищу, вони вірять у свою певну перемогу, хоч не скривають признання для Баяна, вважаючи його дуже грізним суперником.

ЛЕТ З ПЕРЕШКОДАМИ.

За вістками, які наспіли до Львова, летун Мекферзон зломив підвізя в селі Прикоп... біля Яворова. Зі Львова вислано йому допомогу. На летовищі в Катовицях залишилися поляк Бальцер і два німці Франке та Юнк, щоби направити дефект у своїх апаратах. Звідтам вони відлетіли аж перед полуднем. Також Володаркевич, що від Загребу до Праги був першим, мусів поневільно осісти в Солотвіні під Тарновом, куди вислано йому технічну допомогу.

Зі Львова веде сьогоднішня чаленджова траса до Вильна і назад до Варшави.

На летунському майдані у Варшаві осів в год. 14.20 дня 14. ц. м. перший кпт. Ґедґовд, в год. 14.30 німець Пассевальд. Обом летунам влаштувала публика, яких 50 тис. осіб, бурхливі овації. В год. 14.50 прилетів у дальшій черзі до Варшави Баєр, в год. 15 Остеркамп і в год. 15.04 Зайдеман.

До Львова прибув німецький летун Юнк, про якого думали, що він загинув у дорозі. Бальцер і Дудзінський мусіли на цілу добу задержатись у Львові в приводу направи апаратів. З Яворова, де розбився літак Мекферсона, привезли й цього летуна і його літак до Львова. Влодаркевич мусів під Берестям примусово осісти.

—о—

Барту критикує промову мін. Бека.

Женева має чергову сензацію.

Промова мін. Бека на пленарному засіданні Союзу Народів дня 13. ц. м. викликала серед делегатів незвичайне враження. Мін. зак. справ Англії Саймон, французький мін. зак. справ Барту та делегат Італії, Альоїзі, що не мали говорити на цій сесії Союзу заявили, що супроти заяви мін. Бека промовлятимуть. Дня 14. ц. м. говорили вони всі, причому мін. Саймон говорив дуже вдержливо, просив тільки ближчих вияснень та застерігся проти ліквідації контролі над одною тільки Польщею. Зате гостро скритикував промову мін. Бека мін. Барту, про якого польська преса пише обурено, що говорив „найгіршими методами“, „неожидано“ й „за підшептом французької преси“.

Англійська преса приняла заяву мін. Бека невтрально.

СТАНОВИЩЕ ІТАЛІЇ ДО ЗАЯВИ БЕКА.

Альоїзі, представник Італії, заявився рішуче за ревізією сучасного стану прав меншин, зголошуючи аналогічні до своїх попередників політично-правні застереження.

ЖИДИ Й ЗАЯВА МІН. БЕКА.

„Хвіля“ повідомляє, що жидівсько-американський конгрес оголосив на вістку про промову Бека таку заяву: „Уряд Злуч. Держав має честь звернути приязно увагу польського уряду, щоби дбаючи про інтереси Польщі, не робив кроків, однозначних з підважуванням версайського трактату“.

Табор у Березі зліквідують?

У Варшаві, як повідомляє „Хвіля“, кружлять вперто вістки, що частині ізольованих в таборі у Березі Картуській осіб кінчиться 3 місячне відокремлення і у звязку з тим табор буде зліквідований.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ТЕТА.

(Памяти Дарії Глібовицької.)

Бувають свічки, що ясно й тихо світять, ні копоту від них ні тріскоту нема. Віск топиться, маліє, а врешті зовсім никне. Гнотик ще блисне раз і другий і — потахне.

Свічка догоріла...

І щойно як погасне лагідне її світло, тоді відчуваєш далеко сильніше, яка вона була ясна і добра.

Бувають люди такі, як ця свічка.

Ціле їх життя — це ясне, тихе, добре світло, що не освічує великого простору, не дає сліпучого сяйва, але тим, кому вона світить — аж на душі ясно.

Тета...

Не моя рідня, але була рідна для мене. Тому й казав я їй: „Пані Тето“. А вона приймала це як щось зовсім природного, бож...

— Ваша мама... Знаю, знаю. Приїзджали, бувало, до Жукова. Або разом з нами до Урманя... Ех, часи-часи... Ваш найстарший брат... чекайте, як він?...

— Володимир...

— Так-так, Володко. Ах, то був урвитель. Як приїхали до Жукова, то по всіх деревах лазив. Ваш тато хвилювався, а мама ні: „Хлопець на те є, щоби собі по деревах полазив“.

Знаю я цілу родину вашу і тому мені й ви як свої.

Якжеж було не кликати: „Пані Тето?...

Доживала віку в зятя своєї сестри. Не дав Бог дружини, не зложилося якось, то сестрині внуки стали їй за рідні. А ще давніше чужим дітям була за матір. Гріла їх теплом свого серця в Дівочім Інституті в Перемишлі, розкривала їм красу, заворожену в мельодіях і музичних творах.

А надівсе любила і вчила любити рідну нашу пісню, таку безмежно багату, таку безмірно гарну.

Бувало відвідав я Тету.

Як тільки сумерк клався на підлогу приходства, а з ним разом наповняв кімнати вечірний настрій, я засідав у кутку гостинної і просив:

— Пані Тето, прошу заграти свої коломийки.

— Ех, де там мені вже! — відповідала кожен раз. — Ви там у Львові чуєте не таких піяністів.

— Може й чую, але я хочу коломийок.

І Тета грала.

А як — нехай скажуть ті, що мали щастя чути. Може не все там було згідне з засадами контрапункту і гармонії, але було там те, за чим я зі Львова їхав — серце. Таке серце, що від нього світло било на цілу кімнату. З кожної перегривки, з кожного переходу, з кожного тону. Без контрапункту!...

— Ви пишете, — казала нераз Тета, — ви нашому народові приспорюєте слави...

Стидно мені було за себе, але радісно за всіх тих, що справді приспорюють.

От хочби її сестрінок — Богдан Лепкий...

Не в однім його вірші, не в однім оповіданні є світло серця Тети.

І буде вже до віку, хоч Пані Тета померла.

Догоріла свічка. Що ясно і тихо світила, що не освічувала великого простору, але тим, кому світила, було на душі ясно.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **На осінній сезон** пальта, раґляни, убрання, з матеріялів власних і доставлених виконує солідно і дешево кравецька робітня Андрія Дуфанця, Львів, Пасаж Міколяша, тел. 87-41. 292 4—10

— **Затверджені владою Косметичні Курси** з правом видавання дипльомів Стефанії Гавриcевичевої, Коперника 42а/II., телеф. 72-18 **додаткові вписи.** Практика у кабінеті „**Distinction**“, отвертий цілий день. Поради відкротно. 298 4-

— **Студентські** готові мундурки, мундури військового підготовлення, як також плащі, точно приписові у великім виборі на складі найдешевше у фірмі **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7,** напроти катедри. Ціни значно знижені. 20/80 2—?

— **Щастя чоловіка** залежить у великій мірі й від доброго здоровля. Колиж хочете його піддержати не пийте молока невідомого походження, часто фальшованого і зараженого бактеріями небезпечних недуг, як сухіт, тифу і т. п. Купуйте тільки пастеризоване молоко Маслосоюзу. Доставляють його також до дому на телефонічне зголошення ч. тел. 81-04, або 43-86), або особисте в якійнебудь крамниці М. С. 315

— **Що сталося з Місс Україною?** Від нашого земляка п. Евгена Деслава з Парижа, відомого фільмового сценариста і режисера дістаємо текст листа, якого він вислав до одного з організаторів конкурсу краси в Парижі п. Валефа для вибору „Місс Европи“. Текст листа такий: „Вп. Пане! Дозвольте мені як українцеві, що більш як 10 літ живе в Парижі і як французькому кіновому режисерові звернутися до Вас з такою справою. Річ іде про Місс Україну. Недавно тому довідався я з якнайбільшою приємністю, що у 1934 р. буде теж Місс Україна. Та хоч усі інші „міcс“ приїхали до Парижа, Місс Україна кудись щезла. Ніхто не знає, що з нею сталося. Тепер уже запізно і недоцільно про це говорити. Але сподіваюся що на другий рік між кандидатками буде теж Місс Україна вибрана у Львові або Києві і я певний, що вона буде так само гарна, як інші її світові суперниці“. Знаємо, що париська преса перша принесла звістку про Місс Україну, але не знаємо, звідки ця Місс мала приїхати і чому не приїхала. Може і тут відограла ролю „політика“.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Держ. Кляс. Льотерії впали виграні на такі числа: 5.000 зол. на ч. 126921. 2.000 зол. на ч. 1709 10659 14235 17410 101234 104551 107289 114487 114746 127946 144763 151349 159860 161951. 1.000 зол. на ч. 15524 15563 20085 21443 33238 34235 35342 37634 53380 54141 54184 55588 63119 63990 67248 68801 83904 80808 83380 92541 94923 96793 101061 101730 103842 110810 114005 117006 120005 124860 139717 144585 145660 152738 158629 161228 161690 164434 165948 169154. 50.000 зол. на ч. 50292. 15.000 зол. на ч. 83913. 5.000 зол. на ч. 138321. 2.000 зол. на ч. 3999 53870 70595 71186 107111 113956 117572 118556 127658 139821 143116 145625 149486. 1.000 зол. на ч. 875 11312 1734[illegible] 15948 19320 27[illegible]60 29269 23497 35767 4[illegible]184 47559 4923[illegible] 5[illegible] 5[illegible] 57826 657[illegible] 6[illegible] 70616 70977 72582 73[illegible] 75[illegible]4 77691 88816 9[illegible]304 90340 92867 92[illegible]53 96[illegible]98 98304 103495 1[illegible]1868 12[illegible]4 134862 146243 14[illegible] 151[illegible] 156189 153[illegible]8 157500 164457 165[illegible] 165[illegible].

— **Що може трапитися на залізниці в подорожі українцеві?** До [illegible] артиста співака д-ра Василя Тисяка, що вертав 14. ц. м. із Черча, прилучився подорозі незнаний йому тип, що представився як Скибінський, українець, хоча подобав сильно на жида. На залізничій стації в Ходорові, де прийшлося пересідати, д-р Тисяк відійшов на хвильку від своїх двох валіз, які залишив під доглядом Скибінського, а коли вернувся, вже їх не застав. Щойно згодом довідався, що його річи находяться в стаційному уряді. Тут на превелике здивування побачив, що його валізи ревідують два поліцианти. Казали, що шукають за якоюсь краденою машинкою, а що бачили його в товаристві підозрілої людини, значить, Скибінського, то хотять переконатися, чи він не підкинув її до валізи (?). Тоді д-р Тисяк зажадав від нього, щоби вилегітимувався, і ствердив, що той буцімто Скибінський називається Ігнаци Айзенфельд, має 21 літ і родився в Гуті Старій. В леґітимації зазначено його заняття як „стшелец“ зі Станиславова. Поправді його заняття було зовсім інакше, бо в цьому випадку він держав д-ра Тисяка увесь час під своїм наглядом, аж врешті передав його в руки поліції, яка перевела в нього особисту ревізію. Очевидно при ревізії не знайдено нічого підозрілого.

— **Чи політичний процес?** У Львові почався сьогодні перед карним трибуналом процес проти 21-літн. Петра Добросинця і 19-літн. Адама Самотія, обвинувачених у вбивстві голови чит. ім. М. Качковського в Мервичах пов. Жовква, Луки Пся. Акт обвинувачення закидає обом підсудним, що Пся вбили вони з політичних мотивів, бо він був „старорусином“ і повідомляв поліцію про всі вчинки українців.

— **Заразливі недуги під Львовом.** Староство львівського повіту ствердило в останніх днях черевний тиф у селі Піски біля Щирця і червінку в Сороках під Львовом. Виділ публичного здоровля при управі м. Львова остерігає мешканців, щоби не стикалися з населенням заражених громад і не купували в них харчових продуктів. Молоко з тих місцевостей можна вживати тільки зварене.

— **Краева хроніка.** В Жидачівщині арештовано циганську ватагу, що крала коні з пасовиськ. — В Букачівцях арештовано Г. Русецького, канцелярійного урядника [illegible] левського в Катовицях, якому спроневірив 5.000 зол. — В Гумниськах пов. Камінка Стр. повісився на бальку в стодолі господар Кость Сороцький з причини невзгодин з жінкою. — В Баранчичах пов. Станиславів хтось стріляв крізь вікно до хати Івана Ковальчука, кладучи його трупом. — Біля Станиславова потяг переїхав якусь жінку, що хотіла перейти поперек залізничого шляху. — В Чорткові постріляився важко екзекутор Ян Міхалец, що розтратив зібраних 550 зол. і боявся за це відповідальности. — У Станиславові пробувала отруїтися нервово хвора 60-літня дружина ем. окр. судді Амалія Фрід і її відвезли у важкому стані до лічниці.

— **Досліди староримської давнини.** В громаді Градище, тепер Сармісежетузі в Семигороді недалеко Банату зачалися перед двома місяцями розкопки руїн давної столиці римської кольонії **Dacia felix** що звалася **colonia Ulpia Trajana Augusta**. Ця римська кольонія заснована перед 20 віками на тім місці, де перше була давна столиця побіджених даків. Птолемей ставить римську провінцію даків між ріками Тисою, Дунаєм і верхнім Дністром і Серетом. Та вона сягала мабуть дальше. Одначе це ще не прослідженo добре наукою. Ще менше знаємо про давніх даків. Зацікавлю давні-

еляють їх до трактів. Може розкопи виявлять дещо такого, що послужить науці для вияснення трудних питань в історії.

— **Острів виринув з моря.** Біля північних берегів Японії виринув зпід поверхні моря новий острів пів милі завдовшки з поверхнею 86 акрів. Він підіймається на 450 стіп понад море і є очевидно вульканічного походження.

— **Дива господарського життя.** В 1933 р. вмерло на світі з голоду 2 міліони 400 тисяч людей, а 1 міліон 200 тисяч людей відобрало собі життя. В тім самім часі спалено з причини занадто низьких ринкових цін 568 тисяч вагонів збіжа, 144 тисяч вагонів рижу, 267 тисяч мішків кави, 2 міл. 560 тисяч кг. цукру і т. п. Знищеними запасами можна було врятувати 70 прц. голодоморів.

— **Запертя.** Лікарські досліди виказали, що при недугах органів підчеревя природна гірка вода **Franciszka - Józefa** запевнює лагідне випорожнення.

ДИВОГЛЯДИ.

ДВІЙНИКИ З ПРОФЕСІЇ.

В Америці є всякі клюби, починаючи від череванів, глухих до самовбивців. Тепер у Голівулі заснували ще один, який не буде мати рівного в Европі. Членами клюбу будуть двійники славних фільмових артистів себто таких, що заступають їх не на сцені, а у приватному житті. Ґрета Ґарбо, Марлена Дітріх, Фербенкс самі і їх „менаджери" дорожать життям цих дорогоцінних артистів, що заробляють і приносять підприємствам річно міліони. Щоби їм не трапилось якесь нещастя, то кожний із них має точнісько подібного до себе двійника (часом двох і трьох нараз), що їх заступають. За можливу небезпеку впасти жертвою атентату дістають окрему платню. Тепер усі ці відбитки екранових зір обєднались у клюб.

ЦІЛЕ СЕЛО В АРЕШТІ.

Майже все малярське село Надь Альбоні, на румунському кордоні, засуджене на тиждень арешту за контрабанду. Сільська вязниця може помістити тільки 6 осіб нараз. Тому, що засуджених є 136, то вони по черзі будуть відсиджувати кару.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ірина з Бахталовських Кекішова, дружина о. Ярослава Кекіша, пароха Дусанова по довгій і тяжкій недузі, принявши Найсв. Тайни, прож. 42 літ, упокоїлася дня 6. вересня в Дусанові. Похорони відбулися дня 8. IX. ц. р. Покійна відзначалася побожністю, була свідомою українкою, всіма любленою і тому зі щирим жалем провадили її сусіди і знайомі на вічний супочинок. В. їй П.!

СПОРТ.

ГАСМОНЕЯ — УКРАЇНА.

Відплатні змагання цих дружин за мистецтво Окружньої Ліги відбудуться в неділю 16. ц. м. на грищі Погоні. Початок: год. 3·30 попол. Господарем цих змагань є Гасмонея, яка видала афіші про змагання з українською дружиною, мабуть у перше, тільки в польській мові...

ЧОРНОМОРЦІ — ТРИЗУБ.

В неділю 16. ц. м. відбудуться на грищі Р. С. К. О рішаючі відплатні змагання за мистецтво Львова УСС. між минулорічним мистцем Тризубом і цьогорічним найповажнішим кандидатом на мистця Чорноморцями. Обі дружини виступлять у своїх найкращих складах. Переможець із тих змагань добуде право участи в краєвих змаганнях.

МІЛЯНО — ПОГОНЬ.

До Львова приїхала мистецька дружина з Міляно то'ж назви, яка розіграє мячеві змагання з Погонею на її грищі в суботу 15. ц. м. в год. 4 попол. В неділю грає Міляно у Кракові з Краковією.

СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ ЗА „ДРУЖИНОВЕ МИСТЕЦТВО ЛЬВОВА".

В днях 15. і 16. вересня ц. р. відбудуться на таках УССК-у, (Супінського 21) „дружинові змагання за першенство Львова" з такою програмою:

Субота 15. вересня: Дві поодинокі гри мужчин і машана гра. Початок в год. 3·30 точно.

Неділя 16. вересня: Дві поодинокі гри мужчин, одинока гра жінок і подвійна гра мужчин. Початок в год. 2·45 (14·45).

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ

„ПЕРЕД СВІТОВОЮ БУРЕЮ". Що діялося в 19. ому століттї. Написав д-р С. Я. Накладом „Самоосвіти". Львів, вересень 1934.

„ВЕЛИКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ", зшиток ч. 1. Видання п. І. Тиктора. Львів 1934.

ЖУРНАЛИ.

„ДЗВОНИ", літературно-науковий журнал ч. 8–9. Львів, 1934. Зміст числа за серпень — вересень: Осінні настрої. Похід на Царгород (В. Пачовського). Червоний туман. Кохання Понтія Пілата. Манівці. Духова структура Федьковича. Недостачі укр. заг. енциклопедії. Осел або розпуста як ідеал. Світогляд Гітлера. З преси і журналів. Нові книжки.

„УКРАЇНСЬКЕ ЮНАЦТВО", журнал для укр. молоді. Р. II. ч. 9. Львів, вересень 1934.

„ПРОМИСЛОВО - ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІСТНИК" ілюстрований місячник. Варшава, серпень — вересень 1934. Р. II.), 8—9.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД І ДРІБ. Популярний місячник для поширення городництва і годівлі дробу. Стрий, 1. вересня 1934. Рік I., ч. 4.

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ", ілюстрований журнал історії та побуту. VI. Річник. Ч. 9. Львів, вересень 1934. Зміст: М. Лебединський: De profundis. Комітет несення помочі подоненим стрільцям Української Армії в Белзі. Арештування москвофілів у Самборі 1914 р. Спомини розвідчого старшини 1919—1920. Голубячий приятель. Дещо з історії III. групи „Глибока" VIII. Самбірської Бриґади. Останній козацький похід за Б. Хмельницького. Смерть сотника Івана Ваґра. Холодний Яр говорить. Посмертні згадки і Бібліографія.

Як не можете спокійно спати — то підпишіть позичку Рідній Школі на суму 25 зол.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10.